

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

นักเรียนพิการเป็นบุคคลที่ควรได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษเนื่องจากมีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตมากกว่าคนทั่วไปและจากสภาพความพิการทำให้หลายคนขาดโอกาสทางการศึกษาขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ คนพิการบางส่วนจึงต้องกลายเป็นภาระแก่สังคม บางคนมองคนพิการอย่างไม่เท่าเทียมกับคนทั่วไป ซึ่งในความเป็นจริงคงไม่มีใครโดยยากเกิดมาหรืออยู่ในสภาพคนพิการ แต่คนพิการเหล่านี้ไม่มีโอกาสเลือกเกิดได้ กระบวนการสำคัญที่จะสร้างโอกาสและความเท่าเทียมกันในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของคนพิการ คือการให้โอกาสทางการศึกษาหากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาสามารถทำหน้าที่นี้ให้เหมาะสมกับความสามารถและศักยภาพของผู้พิการแต่ละบุคคลได้ ก็จะทำให้บุคคลที่พิการเหล่านี้มีโอกาสและมีความเท่าเทียมกับคนปกติสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาค การรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ บุคคลที่มีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ บุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลและผู้ด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 21 กล่าวว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” จึงทำให้สถาบันทางการศึกษาในประเทศไทยพัฒนาการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับเด็กพิการมากขึ้น

ประกอบกับกลุ่มคนพิการเองก็มีความต้องการการศึกษา จึงได้รวมกลุ่มกันเรียกร้องสิทธิทางการศึกษาเพิ่มขึ้น ทำให้ภาครัฐต้องขยายการให้บริการการศึกษาแก่คนพิการมากขึ้น และได้เอื้อให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถเป็นผู้จัดการศึกษาได้ ทั้งลักษณะเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้การฟื้นฟูสมรรถภาพและเป็นผู้จัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมในเชิงบริหาร การจัดการศึกษา การร่วมกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นรูปแบบการช่วยเหลือเด็กพิการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ปกครอง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างเต็มศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ปีการศึกษา 2542 กระทรวงศึกษาธิการมีจุดเน้นให้คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียนและปีการศึกษา 2543 เน้นให้คนพิการทุกคนต้องได้เรียน โดยได้รับการพัฒนาชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม ทั้งนี้โดยเล็งเห็นว่าการจัดให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแล้วจะช่วยให้เขาช่วยเหลือตนเองได้ และไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคมเด็กพิการทุกคนต้องได้รับสิทธิและโอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างมีคุณภาพโดยภาครัฐ สถาบันทางสังคม องค์กรเอกชน และบิดามารดา ตลอดจนบุคคลในสังคมต้องร่วมกันสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการเสริมพัฒนาการเด็กในทุกด้านทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมด้วย (มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ, 2543)

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 มีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมเพื่อคนพิการ วางแผนกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการและนโยบายระดับชาติไปสู่การปฏิบัติ จัดการส่งเสริมและประสานงานการจัดทำโปรแกรมการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่คนพิการ และแผนบริการเฉพาะครอบครัว จัดระบบส่งต่อคนพิการ สนับสนุนการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา วิจัยและพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดการศึกษา พัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรที่จัดการศึกษาเพื่อคนพิการ เป็นศูนย์รวมระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาเพื่อคนพิการประจำจังหวัด จัดสรรงบประมาณสนับสนุนโรงเรียนเรียนร่วมและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

การดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกในส่วนของกาให้บริการนักเรียนพิการที่เข้ามาใช้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกให้บริการส่งครอบครัวไปฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการและผู้ปกครองตามบ้าน ได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวโดยยึดแนวทางในการดำเนินงานตามบทบาท

หน้าที่ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษและนโยบายระดับชาติไปสู่การปฏิบัติต่อไป จะเห็นได้ว่าศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกจะต้องมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการซึ่งการดำเนินการของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบปัจจัยและสาเหตุหลายประการจากผลการศึกษารายงานสรุปการจัดศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งรายงานต่อสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 ถึงปีการศึกษา 2551 พบว่า จำนวนนักเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกจึงมีความสนใจทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและจัดบริการการศึกษาสำหรับเด็กพิการให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และชุมชนให้มีอัตราการเข้าเรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกสูงขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาจะสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก ในการร่วมกันพิจารณาปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกและเป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษกับผู้ปกครอง เพื่อความร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้ดีขึ้นและส่งเสริมให้เกิดการเข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ศูนย์การศึกษาพิเศษสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกประจำปีการศึกษา 2552 รวมทั้งสิ้น 291 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก ประจำปีการศึกษา 2552 จำนวน 88 คน ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์ ร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรซึ่งเป็นเกณฑ์สูงสุดตามหลักเกณฑ์การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของบุญชม ศรีสะอาด (2543, 37-42) มีหลักการคำนวณ คือ จำนวนประชากรที่มีเป็นหลักร้อยละ ใช้วิธีการคำนวณจากสัดส่วนของประชากรด้วยเกณฑ์ ร้อยละ 15-30 ของจำนวนประชากร

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก แบ่งเป็นด้าน ดังนี้

1. ด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา
2. ด้านบทบาทของครู
3. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
4. ด้านการประชาสัมพันธ์
5. ด้านการให้สวัสดิการแก่นักเรียน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก จำแนกเป็น 5 ด้าน

1. ด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา
2. ด้านบทบาทของครู
3. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
4. ด้านการประชาสัมพันธ์
5. ด้านการให้สวัสดิการแก่นักเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง การที่ผู้ปกครองตัดสินใจการส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2552
2. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดาหรือผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลปกครองนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดพิษณุโลก
3. การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง เป็นการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ ได้แก่ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมและการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ
4. ศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายถึง สถานที่ให้บริการจัดการศึกษาให้คนพิการแต่ละประเภทในลักษณะของการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ฟื้นฟูสมรรถภาพ เตรียมความพร้อมทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ และเป็นแหล่งบริการความรู้เรื่องคนพิการ
5. ด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา หมายถึง ความมีชื่อเสียงในด้านของการจัดการศึกษา ความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาและความมีประสิทธิผลการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก
6. ด้านบทบาทของครู หมายถึง ครูเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมโดยให้การศึกษามีคุณภาพ ต้องมีการวางแผนและเตรียมการสอน ไม่ละทิ้งเด็ก มีคุณธรรม จริยธรรม มีความอดทนและเสียสละเพื่อพัฒนานักเรียนและกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพให้มีคุณภาพ
7. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม หมายถึง บริเวณสถานที่ที่ใช้จัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อันได้แก่ อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ห้องน้ำ โรงอาหาร เรือนนอน บริเวณที่พักผ่อนและสาธารณูปโภคต่างๆ
8. ด้านการประชาสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรมที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจัดทำขึ้นเพื่อการเผยแพร่กิจกรรมต่างๆให้แก่บุคคลภายนอก ชุมชน หน่วยงานอื่นๆได้รับรู้
9. ด้านการให้สวัสดิการแก่นักเรียน หมายถึง การที่ศูนย์การศึกษาพิเศษให้การช่วยเหลือนักเรียนและผู้ปกครองในด้านทุนการศึกษา ด้านอาหารการกิน เรือนนอน เสื้อผ้านักเรียน อุปกรณ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ด้านการรักษาพยาบาลและสุขภาพ